

Değerli SEDEFED Üyeleri, Saygıdeğer Katılımcılar, Değerli Basın Mensupları,

Sizleri şahsım ve TÜSİAD Yönetim Kurulu adına saygıyla selamlıyorum. 16. Rekabet Kongresi'nde sizlerle birlikte olmaktan büyük memnuniyet duyuyorum.

Küresel düzlemde yaşanmakta olan çok kuvvetli değişim eğilimleri, ülkelerin rekabetçiliğini de zorluyor. Rekabetin kuralları yeniden yazılırken, SEDEFED'in kongre başlığını REKABET, EĞİTİM VE TEKNOLOJİ olarak belirlemiş olması, bize tam da bu zor dönemde rekabetçilik için nerelere odaklanmamız gerektiğini, neler yapmamız gerektiğini tartışmak için, çok önemli bir fırsat sunuyor.

Değerli SEDEFED Üyeleri, Saygıdeğer Katılımcılar,

Ülkemizin rekabetçiliği ve büyüme perspektiflerimiz açısından küresel eğilimler çok belirleyici. İçeriye dönük bir değerlendirmeden önce, dünyada hüküm süren eğilimleri konuşmalıyız.

Bir süredir dünyanın gündeminde olan jeostratejik dönüşüm, ABD başkanlık seçimlerinin ardından, tüm dünyanın en yakından takip ettiği eğilim haline geldi. Soğuk savaşın sona ermesinden sonra, büyük bir hızla kavuşan küreselleşme eğilimi, temelde iki sonuç yaratmıştı:

- Başta Çin olmak üzere gelişmekte olan ülkeler küresel ekonominin açtığı fırsatları değerlendirerek, çok hızlı bir büyüme dönemine girmişler ve dünya ekonomisi içindeki ağırlıklarını arttırmışlardı.
- Üretimin küreselleşmesi ve hızlanan dünya ticareti, hem gelişmiş hem, gelişmekte olan ülkelerin içindeki sosyo ekonomik dengeleri değiştirmişti. Küreselleşme süreci kazananlar kadar, kaybedenler de yaratmıştı.

Bugün dünyada gördüğümüz jeostratejik dönüşümde bu iki olgu belirleyici oldu.

Bu iki olgunun yol açtığı dinamikler yeni bir sürece kapı açıyor.

Biliyorsunuz 2024 seçimler yılı olarak anıldı. Dünya nüfusunun yarısının sandıkları taşındığı bu yılda, birçok ülkede halk iktidarın değişiminden yana, oy kullandı. İktidar değişiminin yaşandığı yerlerden birisi de ABD oldu. Yeni dönemde ABD ve Çin arasındaki ticaret savaşlarının kızışması bekleniyor. Gümrük vergilerinin karşılıklı olarak artırılması, tüm dünyada zincirleme bir sürece yol açabilir. Bunun sonucu küresel ticaretin yavaşlaması olur. Küresel ticaretin yavaşlamasının, iyi bir haber olmayacağı aşikar. Büyümesini ve ithalat faturasını, ihracat ile finanse etmesi gereken ülkeler, yeni dönemde zorlanacak. Bu Türkiye için de geçerli.

Diğer yandan tırmanan jeopolitik riskler, ekonomik güvenlik endişelerini körüklüyor. Tedariklerde şimdiye kadar görülen maliyet avantajı önceliği yerini güvenliğe bırakıyor. Bu da küresel tedarik zincirlerinde daha yakın coğrafyaların ve dost ve müttefik ülkelerin tercih edilmesi doğrultusunda değişimlere neden oluyor.

Demek ki, önümüzdeki dönemde rekabetçiliğimiz ve büyüme perspektiflerimiz açısından, bizi değişen ve zorlaşan bir küresel rekabetin beklediğini gerçeğini, dikkate almamız gerekiyor.

Bununla birlikte, ticaret engellerinin yükselmesi, uluslararası yatırımları hızlandıracaktır. Bu da izlememiz gereken ikinci eğilim. Uluslararası yatırımlardan nasıl daha fazla pay alabileceğimiz konusunda, bir strateji üzerinde konuşmaya başlamamız gerekiyor.

Üçüncü unsur ise dünyadaki enflasyonist eğilimler. Halihazırda enerji fiyatlarındaki düşme eğiliminin devam etmesi bekleniyor. Buna mukabil, yükselen korumacılık küresel enflasyonla mücadeledeki başarıyı zedeleyebilir. Bu süreci de takip etmemiz gerekiyor.

Dünyada hüküm süren dördüncü eğilim ise, teknolojik değişim.

Başta üretken yapay zeka olmak üzere, yeni teknolojiler dünyayı hızla değiştiriyor. Chip üretim teknolojisi, biyoloji, enerji üretimi gibi alanlardaki gelişmelerle iç içe geçen, yapay zeka alanında yapılan yatırımlar, 1 trilyon dolar mertebesini zorluyor. Küresel rekabetin nabızı teknoloji ile birlikte atacak.

Beşinci değişim alanı ise enerji. Bu teknolojik dalganın önemli bir özelliği çevre ve enerji politikalarında kapsamlı bir değişimi içeriyor olması. Elektrik talebinde hızlı artış ve fosil enerji kaynaklardan, temiz enerji kaynaklarına geçiş, teknolojik değişim ile birlikte seyrediyor. Daha önceki teknoloji dalgalarının karbon esaslı enerji kaynaklarına dayalı yapısının, artık sürdürülemez olduğu ortaya çıktı.

Enerji piyasalarındaki yeni eğilimlerin de dışında kalamayız.

Değerli Konuklar,

En önemli ekonomik ortağımız Avrupa Birliği de bu bahsettiğim eğilimler çerçevesinde yeni ve kapsamlı bir sanayi stratejisi belirliyor. Bu strateji Draghi Raporu kapsamında tartışmaya açıldı. AB, ekonomik güvenlik endişelerinin giderilmesi ve verimliliğin artırılması için, temiz enerjiye geçişi ve yeni teknoloji alanlarında ilerleme sağlanmasını öngörüyor. AB'nin ekonomisini temiz, döngüsel ve rekabetçi yönde dönüştürebilmesi, için yıllık 800 milyar euro ek kaynak ayırması gerektiği hesaplanıyor.

Bu stratejinin Türkiye için doğuracağı fırsatları ve bu fırsatlardan nasıl yararlanabileceğimizi, iyi analiz etmeliyiz.

Sonuç olarak küresel düzlemde meydana gelmekte olan değişimler, Türkiye için bazı tehditler ve bazı fırsatlar getiriyor. Örneğin, ekonomik güvenlik endişeleri nedeniyle, küresel tedarik zincirlerinde daha yakın coğrafyaların ve dost ve müttefik ülkelerin tercih edilmesi, Türkiye için önemli fırsatlar yaratabilir. Ayrıca Türkiye düşen petrol fiyatlarından ve yabancı sermaye yatırımlarının artmasından da yararlanabilir. Buna karşılık, yoğunlaşan teknoloji rekabetinde ve yavaşlayan dünya ticaretinde, ihracat potansiyelini kullanmak zorlaşabilir.

Bu çerçevede, Gümrük Birliğinin yeşil ve dijital politikaları içerecek şekilde, güncellenmesinin çok önemli bir kazanım olacağını düşünüyoruz. AB'nin rekabet gücü arayışları ve küresel düzlemde meydana gelmekte olan değişimler, Türkiye ve AB arasındaki ilişkileri, her iki taraf için de eskisinden daha önemli kılıyor. TÜSİAD olarak üyesi olduğumuz, Avrupa İş Dünyası Konfederasyonu, BusinessEurope'un da Gümrük Birliği güncellemesi konusuna destek veriyor. Bu gelişme uluslararası finansmana erişim ve rekabet gücümüz açısından önemli bir fırsat olacaktır.

Fakat küresel düzlemdeki gelişmelerin, yol açabileceği tehditlerle daha iyi baş edebilmek ve fırsatlardan yararlanabilmek, bazı adımların atılması gerekecek.

Bu adımların başında makroekonomik istikrarın sağlanması, enflasyonla mücadelenin sonuçlanması, öngörü ufkunun uzaması ve yatırım ortamının iyileşmesi var.

Değerli Konuklar,

Yaklaşık 1.5 yıldan bu yana izlenen, ekonomi politikaları neticesinde enflasyonla mücadele konusunda yol kat etmeye başladık. Ülke Risk Priminin düştüğünü, Merkez Bankası rezervlerinin hızla arttığını,

cari açığın gerilediğini gördük. Merkez Bankası'nın sıkı para politikasının devam devam ettirilmesi ile, enflasyonun daha da düştüğünü göreceğiz. Ancak para politikası ile elde edilebilecek başarının sınırları var. Bu nedenle, para politikasındaki sıkı duruşun, maliye politikası ile desteklenmesi gerekiyor. Özellikle kamu harcamalarının, enflasyonla mücadeleye destek vermesi gerektiğini ve kayıtdışı, ile daha güçlü mücadele edilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Makroekonomik istikrarın sağlanması bir ön koşul olmakla birlikte, daha da zorlaşan küresel rekabet yarışına hazırlanmamız için yeterli değil. Bir adım daha atmamız ve ekonomik yapımızı,

AB gibi, Çin gibi, Kore gibi verimlilik artışını hedefleyerek dönüştürmemiz gerekiyor. Üretim yapımızı eğer yüksek teknoloji ürünler ve yeşil ekonomi doğrultularında dönüştürebilsek, yoğunlaşan küresel rekabette iddiamızı sürdürebiliriz.

Ülkemizde İmalat sanayindeki girişimlerin %55,5'i düşük teknoloji faaliyetlerinde yer alıyor. Yüksek teknoloji faaliyetlerinde yer alan girişimlerin oranı %1 bile değil.

Teknolojiye dayalı üretim olmayınca, yüksek teknoloji ihracat da olmuyor. Son 15 yıla baktığımızda, üst orta gelirli ülkelerde, yüksek teknoloji ürünlerin toplam imalat sanayi ürünleri ihracatı içindeki payının % 23 olduğunu görüyoruz. Ülkemizde ise %2.8.

Rekabet gücümüzü yükseltmek ve büyüme performansımızı artırabilmek yüksek teknoloji üretimin payını ve ihracatını artırmamız gerekecek.

Değerli Konuklar,

Bu çerçevede, özellikle eğitim üzerinde durmak istiyorum. Günümüzün teknolojileri ve bu teknolojilere dayanan rekabetçilik anlayışı düşük işgücü maliyetleri ve ucuz TL üzerine kurulu değil. Bugün rekabet yenilikçilik, bilgi ve yetenekler ile yapılıyor. Bu nedenle ülkeler arasında insan kaynakları rekabeti yapılıyor.

Veriler, nitelikli işgücü konusundaki rekabette, pek de önde olmadığımızı ortaya koyuyor.

2003 yılından itibaren katıldığımız, 15 yaş gençlerin fen, matematik ve okuma becerilerini ölçen OECD PISA araştırmasının sonuçlarında ilerleme kaydetsek de, OECD ortalamalarının hala gerisindeyiz.

Eğitim alanındaki performansımızı dünyanın ilk 10 ekonomisinden birisi olma hedefimiz ile uyumlu hale getirmeliyiz. Bunun için temel eğitimden başlayarak tüm kademelerde bilimsel, akılcı ve 21. yüzyıl becerilerine dayanan; nitelikli ve herkes için erişilebilir bir eğitimi vermeye odaklanmalıyız.

Okul ortamlarının eğitime uygunluğu, çocuk yoksulluğuyla mücadele başta olmak üzere, öğrenci ve öğretmenin iyi olma halini hep birlikte merkezde tutmalıyız. Ücretsiz okul yemeği ve taşınmalı eğitimi yaygınlaştırmalıyız. Okulların hijyen koşullarına azami önemi göstermeli ve yeterli personeli ayırmalıyız.

Dört gün önce Öğretmenler Gününü kutladık. Öğretmenlik mesleğinin itibarı, öğretmenlerin çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi, yetkinliklerinin geliştirilmesi konularına eğilmeden, eğitimde arzulanan atılımı hayata geçiremeyiz.

Bu hamlelerin yapılabilmesi için, eğitime ayrılan kaynakları artırmalıyız. MEB bütçesinin merkezi bütçeden aldığı pay 2015'de %13 düzeyindeyken, sonrasında sürekli düşmüş. Eğitim hedeflerimizi

yakalamak ve küresel rekabetteki konumumuzu güçlendirmek için, bu payı bir an önce %15'e çıkartmalıyız. Kamuda tasarruf yapalım diyoruz ama, tasarrufu eğitim bütçesinden değil, ülkenin verimliliğine ve rekabetçiliğine katkısı olmayan alanlardan yapalım.

Değerli Konuklar,

Gözden geçirip güçlendirmemiz gereken en önemli alan ise, hukuk devletinin, yargı sisteminin ve demokrasinin niteliği. Değişime ayak uydurabilmek için hukuki öngörülebilirliğin sağlanması,

piyasa ekonomisi ilkelerine uyulması, kurumsal kapasite ve bağımsızlığın güçlendirilmesi gerekiyor.

Bu alanlara ciddi şekilde eğilmediğimiz sürece kısa vadede elde ettiğimiz başarıları uzun vadeye taşımak mümkün olmuyor. Bu nedenle TÜSİAD olarak bu alanlardaki yapısal değişimlerin önemini ve aciliyetini her fırsatta vurguluyoruz.

Dünya çok ciddi bir değişimden geçerken, hepimizin omuzlarındaki en büyük görev, Türkiye için ortaya çıkan tehditleri ortadan kaldırmak ve fırsatları iyi değerlendirmek için çalışmaktır. tam da bu amaca hizmet ettiğini düşündüğüm, bu kongrenin başarılı geçmesini diler, hepimizi saygı ve sevgiyle selamlarım.